

Het Parool 14 december 2020

Opinie

‘Minister Bruins moet bij medicijnbeleid het heft in handen nemen’

Er is veel aandacht voor dure medicijnen en de rol van de farmaceutische industrie, maar concrete maatregelen blijven uit, aldus Janneke van Oirschot.

Janneke van Oirschot 14 december 2019, 22:00

Minister Bruins kan oproepen blijven doen, of hij kan de daad bij het woord voegen. BEELD
GETTY IMAGES/SCIENCE PHOTO LIBRA

Dure medicijnen staan in de schijnwerpers als nooit tevoren. Talloze maatschappelijke organisaties en media besteden aandacht aan de problematiek rond dure medicijnen, ook komen er steeds vaker prijschandalen aan het licht.

Begin dit jaar bijvoorbeeld, toen de Zwitserse farmaceut Novartis de prijs van het in Nederland ontwikkelde medicijn lutathera (lutetium oxodotreotide) voor de behandeling van neuroendocriene tumoren vervijfvoudigde zonder duidelijke verklaring.

Net als begin november, toen naar buiten kwam dat Lupin Pharmaceuticals een veelvoud van de prijs wil gaan vragen voor mexiletine, een middel dat al lang bestaat voor

hartritmestoornissen maar nu status van een 'weesgeneesmiddel' verkreeg voor toepassing bij een zeldzame spierziekte. In Duitsland en Groot-Brittannië is de prijs van mexiletine inmiddels verzeftienvoudigd.

Niet genoeg

Zulke schandalen leiden tot ongeloof en onbegrip in Nederland. Onvrede over dure medicijnen ontstaat niet alleen binnen de maatschappij, ook minister Bruins (Medische Zorg) heeft er genoeg van. Onlangs schreef hij een open brief in de Volkskrant, waarin hij - farmaceuten oproept tot transparantie en maatschappelijk verantwoord handelen.

Daarnaast deed hij een wereldwijde oproep aan landen om mee te doe aan het International Horizon Scanning Initiative dat in oktober van start ging, om te anticiperen op nieuwe medicijnen en te kunnen onderhandelen over een aanvaardbare prijs. Tevens noemde hij Nederland een front-runner in het medicijnprijzendebat.

Hoewel het positief is dat minister Bruins zich op deze manier inzet tegen extreem dure medicijnen, is het niet genoeg. Hij 'spreekt farmaceuten aan' op onredelijke prijsverhogingen en roept op tot verandering, maar voert nog geen beleid om dit daadwerkelijk af te dwingen.

Dwanglicenties

Concrete maatregelen blijven dus uit en dat lijkt een trend in de Europese Unie: hoewel overheden verdragen opstellen om in samenwerking te onderhandelen over medicijnprijzen, zoals in het Beneluxa-initiatief, worden beleidsinstrumenten om tot eerlijke prijzen te komen niet voldoende benut.

Een mooi voorbeeld van een effectieve beleidsmaatregel die de overheid kan inzetten zijn dwanglicenties. Hierbij wordt de patenthouder van een medicijn verplicht om tegen betaling licenties te verstrekken aan andere potentiële fabrikanten waardoor concurrentie wordt gecreëerd, wat de prijs zal drukken.

Aanvragen voor dwanglicenties zijn ongebruikelijk in de EU, ze worden gezien als laatste redmiddel in noodsituaties in plaats van een gangbare manier om prijzen te bedwingen.

Bruins heeft in een verklaring aan de regering aangegeven de mogelijkheden voor dwanglicenties te verkennen.

In 2003 heeft ook een dergelijk onderzoek plaatsgevonden en men concludeerde destijds: 'Er is niet gebleken dat er belemmeringen zijn om van het instrument dwanglicentie in het algemeen belang gebruik te maken. De feitelijke toepassing daarvan is tot dusverre echter zeer beperkt geweest, ook omdat dit instrument nu eenmaal een uiterste middel is. Wel valt een aantal ontwikkelingen te signaleren, die het gebruik van de dwanglicentie in het algemeen belang in de toekomst weleens zouden kunnen doen toenemen.'

Actief beleid

Juist nu de aandacht op medicijnprijzen is gevestigd, is het van belang op de politieke wil in te spelen. Minister Bruins heeft namelijk een keuze: hij kan oproepen blijven doen aan farmaceuten en ze 'aanspreken' op machtsmisbruik of hij kan de daad bij het woord voegen en beleid voeren dat rechtvaardige prijzen afdwingt.

Bruins zegt dat hij in Europa steun zoekt, maar waarom niet het heft in handen nemen? Laten we bewijzen dat we een front-runner zijn door actief beleid te gaan voeren om prijzen betaalbaar, rechtvaardig en transparant te maken, zodat we bijdragen aan de toegankelijkheid van medicijnen, kosten besparen voor het zorgstelsel en zo duurzaamheid garanderen voor de lange termijn.

Janneke van Oirschot, onderzoeksassistent bij Health Action International, een ngo die algemene toegang tot betaalbare en kwalitatieve medicijnen nastreeft.